

Според некои параметри, минатата година културата успеа да се избори за малку повеќе простор за себе. Тука "голема улога одигра" и Буџетот на Република Македонија, од каде се слеа финансиска поддршка токму за културниот развој во Македонија. Министерството за култура, согласно програмата за работа на Владата на Република Македонија, е задолжено за реализација на голем број капитални проекти, кои ќе придонесат за презентација на македонската култура и кои ќе овозможат поквалитетен живот на полето на културата на граѓаните на Република Македонија. Ова издвојување на големи средства за културата е многу важен чекор за нашата држава во овие исклучително значајни моменти за зацврстувањето на идентитетот на Република Македонија и на македонскиот народ, воедно, ова е и државна стратегија. Па, така почнаа да се реализираат проекти, кои значаеа појдовна точка за нејзин напредок.

Но, би било убаво кога 2008 година би можеле да ја запомине само по добрите нешта, меѓутоа многубројните незадоволства во културните кругови повторно фрлија темна сенка врз неа. Така, културата ја следеа бројни афери, гафови, неправилности, полемики, кавги на

релација Министерство за култура и луѓето чија работа е тесно поврзана со оваа сфера. И кога политиката ќе се вмеша во еден ваков креативен сектор, тогаш сè е јасно. Министерот мора да "игра" по теркот на оние кои го поставиле, без разлика дали греша или не, а последиците од тоа се очигледни.

Меѓутоа, иако постоеја и сè уште постојат незадоволства, сепак Македонија бележи и значителни успеси во областа на културата, кои се доволно големи за да се гордееме со нив. Така, љубителите на уметноста можеа да уживаат во убавиот пишан збор, во прекрасната песна, во совршената слика, во бројни премиери, во големите археолошки откритија... Изборот кој настан да се проследи беше тежок, затоа што македонската публика беше пренатрупана со понуди за културни настани, било да е тоа промоција на книга или на музички спот, покана за концерт на Македонската филхармонија или, пак, одредени музички имиња. Музеите, пак, покануваа на прошетка низ минатото со презентирање на стари артефакти, тазе откопани или на прекрасна глетка на дела творени од македонски уметнички души.

Пишува:
Милева ЛАЗОВА

ПРОЕКТИ

Изградбата на Стариот театар во Скопје, кој се одвива според планот и би требало да заврши до март 2009 година, ќе биде убава можност луѓето од постарата генерација, кои го паметат тој стар театар, повторно да уживаат во настаните кои ќе се случуваат во него, но секако тој ќе биде отворен и за помладата генерација. Музејскиот комплекс на македонската револуционерна борба и за жртвите од комунизмот треба да биде готов до јуни 2009 година, а потоа останува ентериерното уредување. Паралелно се работи на восочните фигури кои ќе бидат поставени во Музејот и на портретите и мотивите од историјата и

од развојот на државата, кои ќе бидат подготвени во соработка со Друштвото на ликовните уметници на Македонија. Реализацијата на Спомен-домот на Мајка Тереза, доградбата на Универзитетската библиотека "Св. Климент Охридски", концертната сала на Македонската филхармонија, обновата на Хавзи-пашините конаци, изградбата на Турскиот театар, реконструкцијата на Универзалната сала, Спомен-куќата на Тоше Проески кај Гумење во Крушево... се само дел од планираните проекти, кои како што почнало Министерството да ги реализира со полна пара, би тре-

бало и навреме да ја здогледаат "светлината на денот".

МАНИФЕСТАЦИИ

Со концерти на еминентни македонски уметници, фестивал на македонски филм и изложба на дела од современи македонски сликари, Македонија во три града во Соединетите Американски Држави се обиде да ја претставиликата на актуелната македонска култура. Во Вашингтон, Њујорк и во Чикаго настапија дваесеттина наши уметници. Со уметнички дела од националната поставка на Македонија, освежена и дополнета со досега неизложени слики,

"РОЗОВА СВЕТЛИНА" ГО ЗАСЕНИ "МАЛОТО СИВИЛО"

зитетот за Аудиовизуелни Уметности - Европска Филмска Академија ЕСРА Париз - Скопје - Њујорк, во соработка со Министерството за култура на Македонија, Македонски железници, МАНУ, Друштвото на писатели на Македонија и секако градот Велес.

АРХЕОЛОГИЈА

Во изминатиот период значајно се зголемени средствата по дејности во културата, а во археологијата и археолошките истражувања, како никогаш досега во нашата историја, не е толку многу инвестирано, но и како никогаш досега, преку бројните ископани епохални артефакти имаме оправдување за досегашното инвестирање, но и поттик и понатаму да се вложува во археологијата и во нашата историја. Да се потсетиме на крупниот археолошки проект кој опфаќаше паралелно истражување на 16 локалитети, како Стоби, Скупи, Виничко Кале, Таор, Хераклеа, Марвинци, Исар, Баргала, манастирот "Трескавец" и единствениот од овој вид - Музејот на вода во Охрид... Во Охрид се работи и на возобновување на Светиклиментовиот универзитет на Плаошник, чија цел е да се откријат сите културни слоеви. Археолошките ископувања сè уште траат и ќе траат, а досега се откриени 1.009 јами и 15.914 монети од злато, сребро и бронза.

скулптури, цртежи и графики, како и со промоција на Монографија, Националната галерија на Македонија го одбележа 60. роденден од основањето. Таа е една од најстарите институции во земјата, која во 1948 година како Уметничка галерија "Скопје" во "Даут-пашиниот амам" ја формирале основоположниците на современата македонска ликовна уметност Лазар Личеноски, Никола Мартиноски, Димче Коцо, Димо Тодоровски и другите членови на Друштвото на ликовните уметници од тоа време.

Секако неизбежни, без кои не се може во тековната година, се далеку познатите манифестации "Скопско културно лето", "Охридско лето", настани кои во текот на летото го заживуваат културниот живот, а тука се и "Есенските музички свечености", "Мајските оперски вечери"... Годинава која изминува беше исполнета со бројни јавни расправи и трибини во рамките на манифестацијата "2008 - Година на македонскиот јазик". Меѓу последните трибини, што не значи дека по важност помалку вредна, беше и "Македонскиот јазик во современиот превод на Библијата", а се говореше и за употребата на македонскиот јазик во наставата, во политиката, натписите на фирмите...

Беше организирана и манифестацијата по повод чествувањето за 100 годишнината од раѓањето на Рацин. Чествувањето на Рацин, како и чествувањата на големите литературни великани низ светските метрополи (Виктор Иго, Џорџ Бернард Шо, Георг Бихнер и други) поч-

на со организирање на филмски воз кој се движеше на релацијата Скопје - Велес. Во возот беше поставена изложба на фотографии од Рацин, а истата ја подготви Македонскиот центар за фотографија. Понатаму програмата продолжи во Велес со посета на куќата на Кочо Рацин, споменикот на Кочо Рацин и изведување на музичко-сценски ораториум во новоотворената сала "Бели Мугри".

Овој настан го организираа Универ-

ЛИТЕРАТУРА

Во текот на 2008 година беа промовирани неколку тома од планираните 130 од големата едисија "Македонска книжевност", на чии страници е запишана нашата вековна книжевна исто-

рија и современост. Погolem дел беа претставени и во Битола, Радовиш, Охрид, Скопје, Тетово. Исто така, беа промовирани бројни книги, што докажува дека македонските автори сè уште го негуваат пишаниот збор.

МУЗИКА

Одлична изведба, овации од публиката и од реномираниот "Филхармонија оркестар" и задолжителен бис имаше на концертите во Бејзингтон и во Лондон, со кои нашиот светски познат пијанист Симон Трпчески ја заврши концертната 2008 година. Тој настапи како солист на "Филхармонија оркестар" од Лондон, во изведбата на Концертот бр. 3 за пијано и оркестар од Рахманинов и уште еднаш покажа дека е миленик на лондонската публика. Но, не само таму, во Лондон. Тој е миленик и меѓу публиката ширум светот. Тоа го докажуваат постојаните патувања и бројните концерти.

Но, вредни за спомнување се и Концертот на европска музика во Домот на АРМ, одржан од уметници од земјава, од Франција, Германија и од Италија. Поводот за заедничкиот настап беше 15-годишнината од признавањето на нашата земја од 11 европски држави, а организатори беа амбасадите на Франција, Италија и Францускиот културен центар и "Гете-институтот" во нашата земја.

Што се однесува до поинаквиот жанр на музичка, свежина донесоа Мартин

СИТНИ НЕГАТИВНОСТИ

Уметничките раководители се фалеа дека нивните концепти се квалитетни, но критиката и будните проследувачи на претставите велеа дека имало и подобри времиња. Многу просечна репертоарска година во Македонската опера и балет, со доминација на кратки балетски и оперски претстави и по некоја обнова е оценката на познавачите и на редовните

проследувачи на репертоарот во најголемата национална институција. Последниот месец премиерно беа изведени "Кармен" и "Плаштот", кои не оставија особен печат и не ја воодушевија публиката, а и траат прекусо - едвај 50 минути. Годинава тоа беа единствените премиери во МОБ.

И нема многу да се потсетуваме на деновите кога вратите на културните институции за кратко беа затворени!

Вучиќ и ансамблот "Перкес". Тие одржаа два концерта со проектот "Звуците од Македонија". Тоа е перформанс составен од етно преработки изведени само

најдобрите македонски пејачи. Претходно концерти одржаа и старо-новата група "Леб и сол", Елена Ристеска, Каролина Гочева, а групата "Ареа" на ни-

на ударни инструменти.

Годинава која изминува беше и во знакот на бројни концертни промоции на албуми. Така, браќата Диран и Гаро

Тавитијан на скопјани им го приредија првиот голем самостоен концерт збогатен со интересни гостувања, како светски познатиот перкусионист Рани Крија (свири со Стинг), Теодосиј Спасов, нивниот татко Гарабет Тавитијан и дел од

вен својствен начин го промовира она што е најново од нив. Вредно за спомнување е и македонскиот претставник Боби Андонов на Детската еуровизија, кој со одличната изведба на темата "Прати ми СМС", проследена со енергична кореографија, се пласира на високото петто место.

И сè ќе беше убаво од сферата на музиката, ако не постоеше болната вистина дека големиот Тоше Проески веќе го нема. Ја нема поп-иконата која со својот глас, со својата песна ги уриваше сите граници. Во негова чест беше организиран голем концерт на преполнетиот Градски стадион, на кој во 2007 година го одржа неговиот последен концерт. Оттаму тој порача "Ве сакам сите", а неговите обожаватели една година подоцна му возвратија "Тоше, те сакаме сите".